ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4351 — 15/28 ՅՈՒՆԻՍ 1900 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 1 ՐԷՊԻԼ Ղէվվել 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4351

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 փարա

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար Երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստային փող կ'ընդունուի, դրուշէն փուր 100 դրուշի հաշուով։ 115

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

«ՆԻՒԹ»Ը

Ռուսահայերը աղուոր ու յատկանշական բառ մը ունին, որուն մարդ պէտքը կը զգայ, ամէն անգամ որ remplissage-ի ամփոփոյք մը ձեռքը անցնի։

«Թխեր է»», կ'ըսեն մարդիկը ու կ'անցնին։

Եւ ահա ճիշդ այդ բառն է զոր կը փորձուիմ գործածել, ձեռքէ ձգելով Փալագաչեան էֆ.ի Նիւթը, բանասիրական ուսումնասիրական, մանկավարժական (քանի մը հատ ալ դուք կրնաք աւելցնել) հանդէս մը որ նախորդ շաբթու լոյս տեսաւ առաջին տետրակի մը ձեւին տակ։

Կարելի չէ ասիկ աւելի անգիտակցաբար պատատուած ու անկատար գործ մը երեւակայել։ Գրեթէ ամբողջ 80 էջ աշխատութիւն, ահռելի դասաւորումով մը քով քովի բերուած, այլանդակ խառնուրդ մը իրեւաներէ նիւթերու և յօդուածներու՝ որոնց ամփոփոյքը անպարարի տոպրակի մը կարելի է նմանցնել։ Որովհետեւ ամէն բան կայ մէջը, Ի. Դար, Լսարան, Մեւլօք Կարապետ, Անգլիացի ուսուցիչ, Փիլիմոն, Ծաղկոց, Իրագիտութիւն, Ուսանող, Մանկավարժութիւն, Նախապատմական մարդ, և դեռ ինչ որ ուզէք։

Ինչո՞ւ այս անիմաստ հրատարակութիւնը։

Այդչափ տկար ու ողորմելի փորձի մը հանդէպ կը խոստովանիմ որ բնաւ չպիտի կրնայի հակնալ այդ ինչուն՝ եթէ երբեք Փալագաչեան էֆ. իր հատորը չսկսէր այն կարգ յառաջաբանով որ ինքզինքն գլուխգործոց մը է... ալ դուք ըսէք թէ ինչի։ Երեւակայեցէք, Փալագաչեան էֆ. խորհեր ու գտեր է թէ՝ «բանասիրական-պատմական շահագրգիռ նիւթեր և ուսումնասիրութիւններ, ինչպէս նաև ուսումնական և մանկավարժական պիտանի ծանօթութիւններ և նորութիւններ» փընտռտուելու և գտնուելու անհնարութեան ենթարկուած են։ Եւ այս մեծ գիւտը ընելէն ետքը,—գիւտ մը որ անշուշտ պատիւ կը բերէ իր կրթական տեսչի հոտառութեան,—մտածեր է լեցնել պակասը։ Մնացածը կը գուշակէք, անանկ չէ՞...։

Այս է ահա Նիւթին «սկիզբն երկնից»։

Հիանալի նպատակ, գեղեցիկ մտածում։ Բայց այդ նպատակէն որչա՞փ հեռու է Նիւթը, որչա՞փ գէշ կերպով գործադրուած է այդ մտածումը՝ որուն յղացման պատիւն ալ չենք կրնար Փալագաչեան էֆ.ի տալ, քանի որ ամէնուս ծանօթ բան մըն է ինքնին։

* * *

Եթէ երբեք այս փորձը սկսնակի մը, նորեկի մի կողմէ հրատարակուած ըլլար, վայրկեան մը անգամ չպիտի ուզէի վրան կանգ առնել։ Բայց մտածեցէք որ Պոլսոյ հայ վարժարաններուն Կրթական Տեսուչն է հրատարակողը, հեղինակ տասնէ աւելի դասագիրքերու, մարդ մը վերջապէս որ չորս տարի ալ խմբագրապետ եղած է հանդէսի մը։ Եւ ահա ճիշդ այս պարագան է որ զիս կը ստիպէ այս մէկ քանի տողերուն տալ խիստ հանգամանք մը՝ ուրիշ թերեւս շատեր խրաչին։ Մարդ մը որ անուն մը չինած է ու մանաւանդ ո և է կարեւոր պաշտօնի մը գլուխը կը գտնուի, ամէնէն աւելի զգուշաւոր պէտք է ըլլայ անքննադատելի դառնալու իր անհատական ձեռնարկութեանց մէջ։ ատ է որ չենք շնորհք prestige մը պիտի կրնայ տալհովել իրեն։ Ես աւելի ուրախ պիտի ըլլայի լուրջ գործ մը տեսնելով Փալագաչեան տոքթորութեան տակ, մտածուած, աշխատուած ու մեր կրթութեան գործին պահանջներուն յարմարցուած աշխատասիրութիւն մը՝ զոր մեծ հաճոյքով պիտի գովէի։ Բայց կը ցաւիմ ըսելու թէ բոլորովին հակառակը կը գտնեմ այսօր Նիւթին մէջ որ պարզապէս կ'ապշեցնէ զիս։

Անանկ տեսն մը՝ ուր մեր կրթութեան գործը փրկելու համար անմիջական և ամէնէն ազդու ջանքերուն պէտքը կը զգանք, երբ ալ բնաւ ժամանակ չունինք աւելորդ երկրորդականութիւններով զբաղելու, այդ նպատակով եղած ո և է հրատարակութենէ իրաւունք ունինք պահանջելու մտածուած և պէտք գտնող հանգամանք մը, առանց որուն գործը ոչ թէ միայն օգտակար չի կրնար ըլլալ, հապա նոյն իսկ վնասակար կը դառնայ։

Դրամի՛ (մոռցայ ըսելու որ թերթը 5 զրուշ կ'արժէ), ժամանակի կորստա մը։ Յետոյ չհաշմուած միտքեր, համաւեներէ առաջնորդուող մեքենաներ՝ որոնք փոխանակ լաւ բան մը ունենալու ձեռքի տակ, անդիտակցաբար կարդ մը անխմաստ ոչնչութիւններով կը զբաղին և անոնցմով կը խմորուին։—Վնասներ չե՞ն ասոնք։ Ու որչա՞փ աւելի իրաւունք ունինք խստապահանջ ըլլալու, երբ նոյն իսկ կրթական բարձր պաշտօնեայ մըն է որ այդօրինակ հրատարակութիւն մը կը նեակ մէջտեղ, տղու անգիտակցութեամբ մը որուն ոչ ոք կրնայ ներել։ Տարօրինակը հոն է որ Փալագաչեան էֆ. հաւատքը ունի թէ «այսպիսի աշխատութիւն մը պիտի կրնայ իր կարգին դուռնքեայ ծառայութիւն մը մատուցանել հայ գրականութեան բանասիրական, ուսումնական և մանկավարժական ճիւղերուն»։

Անոնք որ Նիւթը աչքէ անցուցին չեմ կարծեր որ նմանօրինակ յայտարարութիւն մը ընելու տրամադիր զգան ինքզինքնին։ Ու եթէ նոյն իսկ կարելի ըլլար ասով մասուցանել դուզգաեայ ծառայութիւն մը, մեր գրականութեան բանասիրական, ուսումնական և մանկավարժական ճիւղերուն, կրկին չպիտի ուզէի ծաւսահարել։—որովհետեւ մեզի պէտք չեն ալ դուզգաեայ ծառայութիւնները՝ գրականութեան ու մանկավարժութեան մէջ հաւասարապէս։ Այնչա՞փ ետ մնացած ենք ամէն բանի մէջ, և արդէն իսկ այնչա՞փ ալ ժամանակ վատնած ենք այդ դուզգաեաներով, որ ալ բնաւ պէտքը չենք տեսներ անոնց։ Մեզի լուրջ ջանքեր պէտք են գրանականապէս ու կրթական տեսակէտով բարձրանալու համար, գիտակից ջանքեր, յարմարցուած մեր ընկերական ու մտաւորական պահանջներուն, որոնք առանց ատոնց մեեւնոյն ատիճանին վրայ մնալու պիտի դատապարտուին։ Չէ՞ մի որ Մանկավարժական դասախօսութեանց օրինակը աչքերնուս առնենք։ լաւ չը մտածուած և լաւ չպատրաստուած գործ մը ըլլալուն, մինչեւ այսօր ունեցաւ օգտակարութիւն որ ոչինչի ալ չի հասարիր, և տուաւ արդիւնք մը որ հագիւ զերոյին հետ կրնայ համեմատուիլ։

* * *

Ու թող ոչ ոք կարծէ թէ օդային դիտողութիւններ են ըլլաներու։ Անոնք որ տարակուսելու միտումներ ունին, թող կարդան Նիւթը և պիտի համոզուին թէ որչա՞փ իրաւունք ունիմ։

Օրինա՞կ կ'ուզէք։ ահաւասիկ ձեզի տառական արտատպում մը՝ որ իր մանկական խաղ ներկայացուած է թերթին մէջ։—

«Տղայք կը կանգնին երկու առ երկու։ մին բժիշկն է, մեւսը հիւանդը։ Կը խօսակցին այսպէս։

«—Պարոն բժիշկ հարցուս եղած եմ։

«—Փոքրիկ բարեկամս, եթէ հարցուս եղած ես, պէտք է թմբի (օխլամուր) կամ թէյ խմես։

«—Պարոն բժիշկ կը հաղամ։

«—Փոքրիկ բարեկամս, եթէ կը հաղաս օշարակ խմէ։

«—Պարոն բժիշկ, մէկ ակռաս փտած է։

«—Փոքրիկ բարեկամս, եթէ մէկ ակռաս փտած է, պիտի հանեմ զայն։

«Երկու տղոցմէ ո՛վ որ ըսելու բան մը չի գտնէ, ճիւանգանոց կ'երթայ։»

Epatant չէ՞ք գտներ այս մանկական խաղը։

Եւ ըսել որ դեռ ասոր պէս բաւական օրինակներ պիտի կրնայի մէջ բերել, եթէ երբեք Փալագաչեան էֆ. խոհեմութիւնը ունեցած չըլլար զգուշացնելու՝ թէ իր հրատարակութենէն բան մը արտատպողը... օրինական պատասխանատուութեան պիտի ենթարկէ։

Զէ՞ք գիտեր, փնտռուած բաները միշտ թանկագին կ'ըլլան...։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ը.

ԳԼԽԱՒՈՐ ԴՈՒՌԸ

ԲԱՐԻԶ, 21 Յունիս

Երեսուն և վեց մուտքեր այցելուին թոյլ կու տան մտնելու Արուեստահանդէսի շրջափակէն ներս. իւրաքանչիւր մուտք ալ իր միջնադուռները (guichet) ունի։ Արուեստահանդէսին հասնող իւրաքանչիւր ոտոտայի, պուլվարի ծայրերը մուտքեր կան։ ու այսչափ մուտք շատ չէ անշուշտ, երբ երբեմն օրական կէս միլիոնէն աւելի այցելուներ կ'անցնին անոնցմէ։

Մտածած էին որ այս մուտքերէն մէկը մասնաւորաբար գլխաւորը ու կարեւորը ըլլայ, ու կարենայ հեռուէն իսկ ցուցնել խաղաղութեան ու աշխատութեան վեհ հանդիսավայրը։ Բարիզի կեդրոնը ու ամէնէն յարմար տեղը կանգնած են զայն. խորհրդարանին առջեւ գտնուած Գոնգորտի պատմական ու գեղեցիկ հրապարակին մէկ կողմը, ուրկէ կը սկսի արդէն արուեստահանդէսը։

Արուեստահանդէսի իւրաքանչիւրշէնքը, նոյն իսկ մեծ շէնքերու իւրաքանչիւրմասը, զատ զատ ճարտարապետներու, արուեստագէտներու յանձնած էին մշակումը, զանոնք պէտք եղած կերպով յղացնելու, ուսումնասիրելու ու կանգնելու համար։ Գլխաւոր դուռին ուսումնասիրութիւնն ալ յանձնուած էր Ռընէ Պինէ անուն նկարչական մեծ տաղանդ ունեցող ճարտարապետի մը։ Պ. Պինէ արեւելեան ճարտարապետութեան հմայող ու սիրահար։ իր ներշնչումները փնտռած է անոր մէջ. անոր համեմատ ուրուագծած, զարդարած է ու յաջողած է ինքնատիպ գործ մը կանգնել, որ բնաւ չի յիշեցներ միւս շէնքերու ճարտարապետութիւնը և որ անոնց մէջ մասնաւոր տիպար մը կը ներկայացնէ, թէ՛ իր ամբողջական տեսքով և թէ՛ զարդարանքի փայլուն ու վառ գոյներով։ Կողմնակի ամբողջական տեսքը աւելի յատկանշէ, աւելի գեղեցիկ է։

Գլխաւոր դուռը որ կը գրաւէ 2500 քառակուսի մէթրի չափ տարածութիւն, աւելի բոլորաձեւ է ու կը բաղկանայ քսանական մէթր բացութիւն ունեցող երեք կամարաձեւ գլխաւոր բացուածքներէ, որոնք կը կրեն քսան մէթր տրամագիծ ունեցող գմբէթ մը, որուն դագաթի բարձրութիւնը կը հասնի 35 մէթրի։ Դրան ճակատին կողմը, քիչ մը աջեւօգ կը բարձրանան երկու քառանկիւն աշտարակներ 35 մէթր բարձրութեամբ, որոնք դուռին միացած են 6 մէթր բարձր և 10 մէթր երկարութիւն ունեցող կորաձեւ մասերով, այսպէս կազմելով կիսաբոլոր յատակատեղ մը դրան առջեւ։ Երեք գլխաւոր կամարաձեւ բացուածքները իրարու կապուած են երկրորդական բացուածքներով, որոնց երկուքը որմախորշի (niche) ձեւը ունին և որոնց երրորդը կը ծառայէ պաշտօնական մուտքի։

Ճակատի կողմը գտնուած բացուածքը ամէնէն կարեւորն է, որուն երկու քովերէն բարձրացող զոյգ շարք ցցուակները գագաթին վրայ կ'ընդգրկեն արաբական ճաշակով զարդաշրջանակուած բոլորակաձեւ մաս մը։ Այդ մասին մէջ կը տեսնենք նաւու մը յառաջակոյմը ցցուած, որ Բարիզ քաղաքի զինանշանին յատկանշիչ գլխաւոր մոտիվը կը կազմէ։ Նաւին յառաջակողմին կառչած է կին մը դէպ յառաջ, մազերը հովին ձգուած ու ձայն տալու դիրքի մը մէջ։ Ցուցակին վրայ ոսկեզօծ կողմնական աբգաղը կ'երգէ։ Ասկէ աւելի վեր բոլորաձեւ պատուանդան մը կայ, որուն վրայ կանգնած է վեց մէթր բարձրութիւն ունեցող կնոջ արձան մը, ներկայացնելով Բարիզ քաղաքը որ կ'ընդունի իր հիւրերը։ Արձանը գործն է Մօրօ–Վոթիէ արձանագործին, որ աւանդութիւնները խորտակելով, փոխանակ հին ընդունուած այլաբանական ձեւով արձան մը յղանալու, յանդգնաբար արտադրած է վերջին նորաձեւութեամբ հագուած Բարիզուհի մը, որ աչքարի մէջ կողմէն կանգնող հիւրերը շնորհալի կերպով ընդունելու պատրաստ դիրքի մը մէջ ներկայացուցուած է։ Միակ քննադատութիւնը որ կարելի է ընել արձանին, հագած մուշտակին ատիթ է։ Ինչ պատճառաւ արդեօք արուեստագէտը զայն մուշտակով ներկայացնելու մտածումը ունեցեր է, երբ մանաւանդ անոր հիւրընկալի պաշտօնը տաք եղանակին մէջ պիտի ըլլար։ ու այդ մուշտակն էր էր որ քիչ մնաց պատճառ պիտի ըլլար Բարիզուհիին գրաւած հիւրընկալի պատուոյ տեղէն վար իջնելուն, ճչմարիտ դիտողութեանց հետեւանօք։

Երկու քառանկիւն աշտարակները դուռին միացնող կորաձեւ մասերէն իւրաքանչիւրը աշխատութիւնը մերկացնող արձանախումբերով զարդարուած է։ Այդ երկու մասերը դուռին ամէնէն արուեստագիտական ու խորհրդաւոր մասը կը կազմեն։ Իրական մեծութեամբ ներկայացուած են ամէն դասակարգի, արուեստի վերաբերող մարդիկ, որոնք իրարու խառնուած Արուեստահանդէս կը դիմեն մասնաւոր փութկոտութեամբ մը հոն բերելով իրենց աշխատութեան արդիւնքը։ Զանոնք յղացող ու շինող կիտս արձանագործը մտածած էր, նոյն իսկ Արուեստահանդէսի դրան առջեւ ներկայացնել աշխատաւորներու դասակարգը, որոնց գործն էր արդէն արուեստահանդէսը և անոնց գործերուն ցուցադրութիւնը։ Ասոր համար ոչ ոք մոցած է. բոլոր արհեստաւորները ներկայացուած են, ծեր, երիտասարդ, պատանի։ Կը տեսնենք մեքենավար մը որ իր մեքենան յառաջ կը մղէ, դարբինը ու երկաթագործը որոնք իրենց հասցոյները, մուրճերը, սալերը կը կրեն. ատաղձագործ, որմնադիր իրենց աշկերտներով. խաղաղարդ մը որ կաչի ծրար մը կը կրէ, երկրագործ, այգեպան, պարտիզպան որոնք կողովներով, բեռնակիր կենդանիներով իրենց բերքերը կը բերեն, եւն։ Ու այս ամէնքը շարժումի մէջ կ'երեւան։ Ասիկա խաղաղութեան ու արդիւնաբերող բանակին յաղթական, նշանակիչ անցքն է։

Դրան ճակատի լայն բացուածքէն ներս մտնելով կը հասնինք գմբէթին որ համակ ոսկեզօծ է և որուն գագաթը լայն բացուածք մը կայ, ու ատոր շուրջը 12 հատ եղեգարական լամբարներ կախուած են։ Գմբէթին տակ դնուած ատենները երկու քովերնիս կ'ունենանք երկու մեծ որմախորշերը որոնց իւրաքանչիւրը հակայաձեւ արձան մը կը պարունակէ։ Ատոնցմէ մէկը կը ներկայացնէ եղեգարականութիւնը, ասորական մոդերու զգեստով. որմախորշի կիսագմբէթին մէջ նկարուած է եղեգարականութեան (niche) ձեւը ունին և որոնց երրորդը կը ծառայէ պաշտօնական մուտքի։

Ճակատի կողմը գտնուած բացուածքը ամէնէն կարեւորն է, որուն երկու քովերէն բարձրացող զոյգ շարք ցցուակները գագաթին վրայ կ'ընդգրկեն արաբական ճաշակով զարդաշրջանակուած բոլորակաձեւ մաս մը։ Այդ մասին մէջ կը տեսնենք նաւու մը յառաջակոյմը ցցուած, որ Բարիզ քաղաքի զինանշանին յատկանշիչ գլխաւոր մոտիվը կը կազմէ։ Նաւին յառաջակողմին կառչած է կին մը դէպ յառաջ, մազերը հովին ձգուած ու ձայն տալու դիրքի մը մէջ։ Ցուցակին վրայ ոսկեզօծ կողմնական աբգաղը կ'երգէ։ Ասկէ աւելի վեր բոլորաձեւ պատուանդան մը կայ, որուն վրայ կանգնած է վեց մէթր բարձրութիւն ունեցող կնոջ արձան մը, ներկայացնելով Բարիզ քաղաքը որ կ'ընդունի իր հիւրերը։ Արձանը գործն է Մօրօ–Վոթիէ արձանագործին, որ աւանդութիւնները խորտակելով, փոխանակ հին ընդունուած այլաբանական ձեւով արձան մը յղանալու, յանդգնաբար արտադրած է վերջին նորաձեւութեամբ հագուած Բարիզուհի մը, որ աչքարի մէջ կողմէն կանգնող հիւրերը շնորհալի կերպով ընդունելու պատրաստ դիրքի մը մէջ ներկայացուցուած է։ Միակ քննադատութիւնը որ կարելի է ընել արձանին, հագած մուշտակին ատիթ է։ Ինչ պատճառաւ արդեօք արուեստագէտը զայն մուշտակով ներկայացնելու մտածումը ունեցեր է, երբ մանաւանդ անոր հիւրընկալի պաշտօնը տաք եղանակին մէջ պիտի ըլլար։ ու այդ մուշտակն էր էր որ քիչ մնաց պատճառ պիտի ըլլար Բարիզուհիին գրաւած հիւրընկալի պատուոյ տեղէն վար իջնելուն, ճշմարիտ դիտողութեանց հետեւանօք։

Երկու քառանկիւն աշտարակները դուռին միացնող կորաձեւ մասերէն իւրաքանչիւրը աշխատութիւնը մերկացնող արձանախումբերով զարդարուած է։ Այդ երկու մասերը դուռին ամէնէն արուեստագիտական ու խորհրդաւոր մասը կը կազմեն։ Իրական մեծութեամբ ներկայացուած են ամէն դասակարգի, արուեստի վերաբերող մարդիկ, որոնք իրարու խառնուած Արուեստահանդէս կը դիմեն մասնաւոր փութկոտութեամբ մը հոն բերելով իրենց աշխատութեան արդիւնքը։ Զանոնք յղացող ու շինող կիտս արձանագործը մտածած էր, նոյն իսկ Արուեստահանդէսի դրան առջեւ ներկայացնել աշխատաւորներու դասակարգը, որոնց գործն էր արդէն արուեստահանդէսը և անոնց գործերուն ցուցադրութիւնը։ Ասոր համար ոչ ոք մոցած է. բոլոր արհեստաւորները ներկայացուցուած են, ծեր, երիտասարդ, պատանի։ Կը տեսնենք մեքենավար մը որ իր մեքենան յառաջ կը մղէ, դարբինը ու երկաթագործը որոնք իրենց հասցոյները, մուրճերը, սալերը կը կրեն. ատաղձագործ, որմնադիր իրենց աշկերտներով. խաղաղարդ մը որ կաչի ծրար մը կը կրէ, երկրագործ, այգեպան, պարտիզպան որոնք կողովներով, բեռնակիր կենդանիներով իրենց բերքերը կը բերեն, եւն։ Ու այս ամէնքը շարժումի մէջ կ'երեւան։ Ասիկա խաղաղութեան ու արդիւնաբերող բանակին յաղթական, նշանակիչ անցքն է։

Դրան ճակատի լայն բացուածքէն ներս մտնելով կը հասնինք գմբէթին որ համակ ոսկեզօծ է և որուն գագաթը լայն բացուածք մը կայ, ու ատոր շուրջը 12 հատ եղեգարական լամբարներ կախուած են։ Գմբէթին տակ դնուած ատենները երկու քովերնիս կ'ունենանք երկու մեծ որմախորշերը որոնց իւրաքանչիւրը հակայաձեւ արձան մը կը պարունակէ։ Ատոնցմէ մէկը կը ներկայացնէ եղեգարականութիւնը, ասորական մոդերու զգեստով. որմախորշի կիսագմբէթին մէջ նկարուած է եղեգարականութեան

—)(7)(—

ՎՃԱՐՈՒԱԾ ՊԱՏԻՒ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ե.

—Զկամառակեցայ ատոր և հիմա կը տեսնէք ահա զիս մինակ ձեր էրկի մարդու սենեակին մէջ...

Սուրբիկ կը ժպտէր ակամայ. Սիւզէեան մտենալ ուզեց բայց զսպեց ինքզինքը և ձայնը անուշցնելով յարեց.

—Կ'աղաչեմ, տիկին... դէշ մի՛ մտածէք մէկու մը վրայ որ ձեր երջանկութիւնը կ'ուզէ... ինչ բան կրնար արգիլել ձեզ որ գոնէ վայրկեան մը առանձին գտնուէիք ինձի հետ... մանաւանդ որ ձեր ներկայութիւնը անհրաժեշտ եղաւ Միհրանի գործին յաջողութեան համար... դժբաղդաբար երէկ գիշեր բոլորովին մինակ թողուցիք զիս և Միհրանի մասին չկրցայ ուզածս պէս խօսիլ ըսած անձիս քով...

—Ուրեմն այսօ՞ր...

—Ցոյս ունէի որ ամէն բան վերջանար, բայց մէկ քանի օր պիտի յետաձգուի։

Սուրբիկ տժգունած էր յանկարծ։ Սիւզէեանի նայուածքին մէջ կը նշմարէր հիմա չար մտածման մը արտայայտութիւնը և տարօրինակ վախ մը իր մարմինը կը թրթռէր։ Բայց զգաց թէ լռութիւնը իր դրութիւն տագնապը մատնած պիտի ըլլար և քաջութեամբ։

—Հաւատացէք որ ըսաւ բոլորովին կը չփոթեցնէք զիս... չեմ հասկնար թէ ինչու համար մինչեւ հոս բերիլ տուիք զիս երբոր կը տարակուսէիք ձեր ընելիք գործին վրայ... ուրեմն գիւրին կը կարծէք որ ինձի պէս կին մը մէկ քանի անգամներ կարենայ գալ խոստացուած յանձնարարականը ստանալու համար։

Սիւզէեան իր պատասխանը պատրաստած էր արդէն.

—Փիտեմ թէ որքան դժուար եղած է ձեր հոս գալը, ըսաւ, ձայնը մեղմացնելով բայց գոնէ ինձի համար երջանկութիւն մը չէ՞ ձեր ներկայութիւնը վայելել յանախ սենեակիս մէջ։

Մէկ ոտտմամբ ոտքի ելած էր Սուրբիկ, դալկահար, աչքերը մեծ մեծ բացած կարծես փախչելու տեղ մը փնտռելու համար։ Սիւզէեան ոտքի ելած էր իր կարգին և դրան կրթնելով։

—Անօգուտ է պոռալ, տիկին, ըսաւ հանդարտօրէն... ամէն բան պատրաստած եմ կանխաւ... ծառաները իսկ չպիտի հաճին աղաղել ձեզ...

Սուրբիկ չկրցաւ խօսիլ. շրթունքները կը դողդողային և անկարող կը դարձուցին ոտքերուն վրայ կենալու։ Սիւզէեան անոր քով փութաց վախնալով որ կ'իյնայ և անոր օգնելով նստեցուց աթոռին վրայ, յետոյ ծնրադրելով անոր առջեւ...

—Որովհետեւ կը սիրեմ ձեզ, ըսաւ սիրահարի մը պէս թոթովելով... երկու ամսէ ի վեր կը տառապիմ ձեզի համար... առջի վայրկեանէն տէր եղաք սրտիս... մտածումներս խռովեցիք... ձեզի համար ապրեցայ այսքան ատենէ ի վեր... ամէն բան մոռցայ ձեզի համար... ուզեցի երջանիկ ընել ձեզ, բայց կը զգամ թէ պիտի մոռնաք զիս երբ որ այդ երջանկութիւնը տամ ձեզի...

Եւ շրթունքները հեղհեղուկ մտեցնելով Սուրբիկի ձեռքերուն։

—Տեսէ՛ք... մո՛ւիք ըրէք... ամէն բան պիտի ըսեմ ձեզի... չեմ կրնար սուտ խօսիլ... կը սիրեմ ձեզ... յանձնարարականը պատրաստ է... քովս է... բայց... բայց... կ'ուզեմ որ սիրէք զիս... երջանիկ ըրէք զիս...

Սուրբիկ որ կուլար, վեր առաւ գլուխը յանկարծ և ոտքի ելլելու ճիգ մը ընելով։

—Ուրեմն, պոռաց, վատ մարդ էք դուք... երբ ամուսնիս խոստում մը կը կատարէք... կ'ուզէք որ կնոջը պատուովը վոխարինէք զայն... ոճրագործ մըն էք դուք... թողէ՛ք զիս... թողէ՛ք... կ'ատեմ ձեզ...

Եւ բոլոր ուժովը կը ջանար խոյս տալ Սիւզէեանի ձեռքէն։ Ցուղումէն գոյնը նետած, գլխարկը ելլելու մօտ, խեղճ կինը կը կռուէր հիմա գազանի մը ճիրաններուն մէջ բռնուած տատրակի մը պէս. բայց Սիւզէեան, Սուրբիկի դիմադրութենէն աւելի գրգռուած, կը շարունակեր պրկել անոր բազուկները.

—Փող չ'եմ տար, թող չե՛մ տար ձեզ կը կրկնէր թշուառականը... կը սիրեմ ձեզ... պէտք է իմս ըլլաք...

ԷՍՊԱՆԴԱՄ

(Շարունակելի)

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՌՈՒՍԱՀՈՐԳԻՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

Ա.

ՌՈՒՍԱՀՈՒԿ, 6 Յունիս 1900

Ռուսահուգի համար մխիթարական երեւոյթ մըն է Որբախնամ Մարմնի մը կազմութիւնը, որ կը թեկադրէ ինծի քակելու այն մթլատ կծիկը, որ տիսուր բաբերու և նոզալի պատկերներու շաբթ մը կ'ամփոփէ իր մէջ։

Մարդասէրի դեմակին տակ կծկուող օտարն մարդասիրներու խնամքին յանձնուած մեր որբերուն ողորմելի դրութիւնը, երկար փորձառութենէ յետոյ, զգալի պէտքը ներշնչեց մեզի պզտիկ զոհողութիւններ ընելով ունենալու մեր ուրոյն որբանոցները, որոնք արդէն Պոլսոյ եւ գաւառներու մէջ իրականութիւն դառած՝ բնական է արտասահմանի մէջ ալ իրենց արձագանգը պիտի ունենային։ Ուրախ ենք որ Վառոյի մէջ որբանոցներու Գերագոյն օգնելու համար յատուկ մարմին մը հաստատուած է։ Վերջերս նոյն նպատակը իրագործելու համար Մարմին մէկ անգամ եկած էր հոս, բայց դժբաղդաբար պակ ընդունելութիւն գտաւ Ռուսահուգի հասարակութենէն։ Սակայն հակառակ տեղացիներու յարուցած արգելքներուն և անտարբերութեան (բացառութիւնները միշտ յարգելի), Պոլսեցի պատուաւոր ազգայիններէ խումբ մը կազմակերպուած և գործի ձեռնարկած է։

Թէ ինչ է այն թագուն նպատակը, որ Ռուսահուգցին անտարբեր գտնուելու մէջն բան մուցայ ձեզի համար... ուզեցի երջանիկ ընել ձեզ, բայց կը զգամ թէ պիտի մոռնաք զիս երբ որ այդ երջանկութիւնը տամ ձեզի...

Եւ շրթունքները հեղհեղուկ մտեցնելով Սուրբիկի ձեռքերուն։

—Տեսէ՛ք... մո՛ւիք ըրէք... ամէն բան պիտի ըսեմ ձեզի... չեմ կրնար սուտ խօսիլ... կը սիրեմ ձեզ... յանձնարարականը պատրաստ է... քովս է... բայց... բայց... կ'ուզեմ որ սիրէք զիս... երջանիկ ըրէք զիս...

Սուրբիկ որ կուլար, վեր առաւ գլուխը յանկարծ և ոտքի ելլելու ճիգ մը ընելով։

—Ուրեմն, պոռաց, վատ մարդ էք դուք... երբ ամուսնիս խոստում մը կը կատարէք... կ'ուզէք որ կնոջը պատուովը վոխարինէք զայն... ոճրագործ մըն էք դուք... թողէ՛ք զիս... թողէ՛ք... կ'ատեմ ձեզ...

Եւ բոլոր ուժովը կը ջանար խոյս տալ Սիւզէեանի ձեռքէն։ Ցուղումէն գոյնը նետած, գլխարկը ելլելու մօտ, խեղճ կինը կը կռուէր հիմա գազանի մը ճիրաններուն մէջ բռնուած տատրակի մը պէս. բայց Սիւզէեան, Սուրբիկի դիմադրութենէն աւելի գրգռուած, կը շարունակեր պրկել անոր բազուկները.

—Փող չ'եմ տար, թող չե՛մ տար ձեզ կը կրկնէր թշուառականը... կը սիրեմ ձեզ... պէտք է իմս ըլլաք...

ԷՍՊԱՆԴԱՄ

(Շարունակելի)

կ'անհնչանայ։ Այս անգիտաս անձին մահը մեծ յուզում յառաջ բերաւ քաղաքին մէջ, բայց ցաւ է ըսել թէ տեղացիներէն շատեր ալ ուրախացան և իրը ազատագրութեան ու փոքրոգութեան, ամէն ձեզ թափեցին և դրամական երաշխաւորութեամբ բանտէն ազատեցին այդ եղբայրասպան սնոմագործները, որոնք ի պարծանս Ռուսմուգի, այսօր, արձակ համարձակ կը պտտին։

Միթիթարեան երեւոյթ մը նկատելու է նոյնպէս տարիներէ ի վեր անխմանալի զօրութեամբ մեռելութեան դատապարտուած դպրոցի վերաշինութեան խնդիրը, որ վերջապէս իր փոխարէն դերեզմանէն յարութիւն առնելու արտօնութիւն ստացաւ։

Շինութեան համար հանդանակուած դրամը, որ պատկառելի ազգի մը քսան պահ դրուած էր, կ'երեւայ թէ անուանէն ճանձրանալով՝ շատ մը առարկութիւններու դէմ ամէնուն բերանը գոցելու համար՝ այս անգամ ուզեց լոյս աշխարհ գալ։

Եթէ գալոցի նշանակութիւնը գեղեցիկ շէնքի կախում ունի, որուն համար ահագին ծախք պիտի ըլլայ և որուն շնորհիւ անիրագործելի ու անհաշիւ պիտանէն ալ աւելի սեղմելով՝ կրթական գործին յետադիմութեան և ուսուցիչներուն թշուառութեան պատճառ պիտի ըլլայ, աւելի լա՛ւ է որ նոյն ազատու ու գալոցի դատ ամէն շէնքի յարմար եղող այդ վայրին մէջ աշակերտները խմբին իրենց ուսուցիչներու հետ և Ռուսմուգցին ալ դրկուի փառաւորուելէ իր կառուցանելիք սնամէջ, ոսկեզօծ գալոցով։ Հոգաբարձութիւնը անկարող ո՛ և է գործունէութեան, չուզեր իրեն օժանդակ մարմին մը կազմել պրոգեցիներէն, որոնց շնորհիւ ներկայ պիտանէին շատ աւելի բարձր պիտանէով մը կարելի է այս բազմարդ քաղաքին մէջ պահել լաւագոյն գալոց մը։ Այս ամենատարրական պահանջը, որ ապագայ բեղմնաւոր սերունդին խմորը շաղուելուն պիտի ծառայէ, թէեւ Ռուսմուգցին ինքը կը կը զգայ, բայց չուզեր իրագործել՝ վախնալով որ մի գուցէ այդ պատրուակով տակ Պոլսեցին գործի գլուխ կ'անցնի, զինքը կը գերազանցէ և իր խաղաղ հանգիստը կը վրդովէ կրթական նոր պահանջներ ընելով։ Օժանդակ մարմին մը հաստատելու համար Այցելու Հովիւն ալ աշխատեցաւ բայց ի զուր։ Ներկայ Թաղ. Խորհուրդն ու հոգաբարձութիւնը պէշը կը կազմեն նախկինին։ Հոս, թաղականութեան ընտրութեան մէջ ժառանգական օրէնքը կը տիրապետէ։ Անոր յարգելի անդամները կը վարեն այդ պաշտօնը ա՛մէնչափ ատեն, որչափ որ իրենց բարի կանքը, եռը կը պահանջէ և կամ թէ մինչեւ որ ձանձրանան։ Ի՞նչ փայթ, թաղականութիւնը ո՛չ հաշիւ ցոյց կուտայ, ո՛չ ալ տրամադրութիւն ապագային ցուցընելու, քանի որ արդէն պահանջող չկայ, ո՛չ ալ պահանջելու չափ համբաւնամիտներ ունեցող ազգասիրտ տեղացի մը։ Նախկին Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյս ջղերէն կազմուած անձեռնմխելի մարմին մըն էր. թէեւ այսօր անպաշտօն, բայց ամէն ինչ դարձեալ ինք կը անօրինէ, ամէն խնդիր եղեքարական թելով իրեն հաղորդուած է, եթէ ուզէ կը խորտակէ, եթէ ուզէ՝ կը կանգնէ. մէկ խօսքով, ժողովուրդը կոյր գործիքն է այդ կրկնոց գլուխներուն և ինչ որ արդարացի կամ անիրաւ հռչակուի անոնցմէ, ամենայն երկիւղածութեամբ կ'ընդունի զայն ու կը սկսի նոյն կարծիքը ՀԱՄԱԳՈՂԵԼ։

Ռուսմուգցին եթէ մինչեւ այսօր դպրոցի մը շինութեան պէտքը զգար, գոնէ դպրոցի վրայ պզտիկ սէր մը պիտի ունենար և այդ բանը պիտի ապացուցանէր իր նիւթական ու բարոյական աջակցութեամբը, որուն ժխտական արդիւնքը ցաւով տեսնելու տխուր հարիւն մէջ կը գտնուինք այսօր։ Եթէ Ռուսմուգի ժողովուրդը ըլլար դպրոցի շինութեան դրդիչ պատճառը, կարծեմ այդչափ յիմար չպիտի ըլլար որ այսպիսի առեւտրական ճարտարի տարի մը ընտրէր իր անձուկ քաղաքին բաժին մը հանելու համար հանրային ձեռնարկութեան մը։ Հոս, նոր ընծայ Թաղ. Խորհրդին փառասիրական փափուկ թելերն են որ կը շարժին՝ նախ գործունէութիւն մը ցոյց տալու և ապա Պոլսեցիներուն վրայ զերազանցութիւն մը առաջ բերելու համար (չէ կարելի փառասիրութեան բաժին մը չհանել այն ջղերուն, որոնց մեծագոյնմար դրամները մեծ դեր պիտի կատարեն դպրոցին շինութեան խնդրոյն մէջ)։ Ամէն պարագայի մէջ, առանձին գործելով, միշտ կրթական գործը կաղ պիտի քալէ, քանի որ այդ ըստ երեւոյթին դիւրին կարծուող ամենաբարդ գործը յանձնուած է այնպիսի անձնաւորութիւններու, որոնք կրթական խնդրի մը այբը չգիտնալէ զատ՝ վարչական գործեր վարելու ալ անընդունակ են։

Հետեւեալ պարագան կարող է բաւական լոյս սփռել Թաղ. Խորհրդի գործունէութեան նկատմամբ։ Թէ ինչ է Թաղ. Խորհրդի մը պաշտօնը կամ անոր գործունէութեան սահմանը. Եթէ Ռուսմուգի Թաղ. Խորհրդին վրայ չափենք, պիտի ըսեմ թէ ոչինչ է։ Միթէ թաղականութիւն ընելը բանկալը մի՞մ վաճառուն մէջ կը կայանայ կամ կիրակի կիրակի խորհրդարանը մէյմէկ սիկա՛ռ ծխելուն մէջ. եթէ ատ է, այն ատեն, ազաներ, հաճեցէք վաճառատուն մը և սրճարան մը բանալ եկեղեցիին բակը. դուռ երբեք չէք կրցած ըմբռնել ձեր պաշտօնին բարձրութիւնը, մեզի պէտք չէ եկեղեցին լսելու մէջ ողողել. երկու մոմ բաւական է, բացէք ձեր մնտուկը անկեալն, թշուառին առջեւ, սրբեցէք տառապողին արցունքը, և բացի տակէ, երբեք մի նկատէք թէ՝ զոհողութիւն մը, շնորհ մը, կրնէք։—ատ ձեր անհատական պարտքն է արդէն—երբ ժողովուրդին դրամը իրեն կը դարձնէք։

ԴԻՏՈՂ.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Միսիոնարի մը յայտարարութիւնները.—Թէ ի՞նչպէս կը գործեն Պոքսրները։—Հեռագրական վերջնագիր մը.—Քրիստոնեաներու դէմ տեղութիւն—Տեղութիւններուն ընթացքը.—Վերջին լուրեր.—Իտալիոյ խորհրդարանին մէջ։

Աւստրիացի Ֆրանչիսկեան միսիոնար մը՝ Հայր Զէնօ Մոլինէը որ Զինէն անցեալ շաբթու Լոնտոն դարձաւ, կը նկարագրէ յարձակում մը զոր երկու ամիս առաջ Պոքսրները կատարած են իր միսիոնարական հաստատութեան վրայ՝ Շան-Թունկի հիւսիսային կողմը։ «Թէեւ, կ'ըսէ Հայր Զէնօ, մեր եղած տեղերը բազմաթիւ Պոքսրներ կը գտնուէին, սակայն դեռ անոնց հետ գործ ունեցած չէինք, երբ առտու մը անոնցմէ երեքչորս հոգի մեր հաստատութեան դրան առջեւ գալով մագաղաթի վրայ գրուած վերջնագիր մը տուին։ Այդ գրին մէջ «Երկայն դաշոյնի Ընկերութեան» անդամները կը խոստանային չխոչտանգել քրիստոնեաները պայմանով որ, Ա. այդ քրիստոնեաները մանտարիններու ներկայութեանը ուրանան կաթոլիկ կրօնքը, Բ. Կրօնական բոլոր պատկերները և գիրքերը այրուին, Գ. Մխիթարիները քաշուին և Դ. Զօրս հազար թայլի տուրք մը վճարենք։ Բնականաբար մերժեցինք և չուզեցինք այդ տեսակ հիմերու վրայ բանակցիլ անոնց հետ։ Պոքսրները ծանուցին թէ հետեւեալ գիշերը մեր վրայ պիտի յարձակին։ Կուգի պատրաստուելէ զատ ուրիշ ընելիք մը չունէինք։ Գիւղին բոլոր մուտքերը ամրացուցինք և տուներու պատերուն մէջ ծակեր բացինք զէնք արձակելու համար։ Գիշ աղէկ պատնէշ մը կանգնեցինք գիւղին մեծ հրապարակին վրայ և զէնք հաւաքեցինք, որոնք հին հրացաններ էին լայն բերանով։ Ատոնք գործածելու համար երեք մարդ պէտք է. առաջինը զայն ուսին վրայ կը դնէ. երկրորդը կը բռնէ ու հնան կ'առնէ և երրորդն ալ պատրոնդը կը բռնկցնէ ու գնդակը կ'արձակուի։ Գիշերը կիները ու տղաք մատուռը հաւաքուեցան և սկսան աղօթել. այրերն ալ այդ հրացաններով զինուած՝ որոշուած տեղերը կեցան։ Մինչեւ կէս գիշեր ոչ ոք երեւցաւ. գիշերը չատ մութ էր, որով պիտի չկրնայինք տեսնել յարձակողներուն ժամանումը, եթէ «Անկի՛ն ստարիներ քրիստոնեաները» աղաղակներով խաց չտային իրենց ժամանումը։ Անմիջապէս սկսանք կրակ ընել դէպի անոնց եկած կողմը։ Հրացաններու փայլատակումն տեսայ թէ Պոքսրները թուրերով ու նիզակներով զինուած էին։ մեր գնդակները մեծ վնաս մը չհասուցին անոնց. արդէն մեր հրացանները լեցնելու համար հինգ վայրկենի չափ ժամանակ մը կ'անցնէր. հետեւաբար հրամայեցի որ մէկ կողմ թողուն այդ անգործածելի հրացանները և որոշեցինք քարերով ետ մղել Պոքսրները։ Ինչ որ գտանք՝ քար, կղմինոր, աղիւս եւայլն, արձակեցինք Պոքսրներուն վրայ։ Այդ հոմերական ճակատամարտը քսան վայրկեան տեւեց։ Այդ միջոցին Պոքսրները քաշուեցան. հետեւեալ օրը, առտուն, տեսանք թէ յիսունի չափ Պոքսրներ սպաննուած կամ վիրաւորուած էին։ Զինու հիւսիսային կողմը Պոքսրները անհրեւակայելի չարիքներ գործած են։ Միայն Շան-Թունկի հիւսիսային կողմը միսիոնարական 223 հաստատութիւններ կան որոնք այրուեցան, կողոպտուեցան և վերջապէս հիմնայատակ կործանեցան։ Հինգ հազարէ աւելի քրիստոնեաներ ցիրուցան ըլլալով, անոնցմէ շատ՝ սպաննուեցան։ Ահաւելի թշուառութիւն կը տիրէ. երկրագործները չեն հանարձակիր իրենց արտերը վերադառնալ։ Տասը տարի պէտք է քանդուածներուն տեղը վերաշինելու և աւերեալ երկիրը բարգաւաճ վիճակի մը վերածելու համար։»

—Պէրլինէն կը հեռագրեն Նիւ-Եորք-Հերալտի.—Այսօր արտաքին գործոց պաշտօնարանէն խնայայ թէ Զինու մէջ տէրութեանց ընելիքը սա երեք կէտերուն վրայ հիմնուած է.

Ա. Ազատել Թիէն-Զինը ու Բէքինը։ Բ. Վերջին օրերս խոտորութեանց համար գոհացում և հատուցում ձեռք բերել։ Գ. Երաշխաւորութիւն առնել թէ այդ դէպքերը ապագային պիտի չկրկնուին։

Այս ծրագրէն զատ դեռ ուրիշ բան մը որոշուած չէ։ Բէքինի դէպքերէն կախում պիտի ունենայ Տէրութեանց ընթացքը։

—Շանկայի ֆրանսական հիւպատոսը երեքշաբթի օրը հեռագրեր է իր կառավարութեան թէ Զինու հարաւային կողմը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ. թէ Թիէն-Զինի մէջ կացութիւնը միշտ ծանր է և թէ չինական տասնմէկ մարտանաւեր Շանկայի առջեւ կը գտնուին։

—Պէրլինի հեռագրական Ալֆ գործակալութիւնը շաբաթ օրը տեղւոյն չինական դեսպանատունէն ստուգեց այն լուրը որուն համաձայն Լի-Հունկ-Զանկ հեռագրով ծանուցած է թէ մայր կայրուհին-կողմէ Բէքին հրաւիրուած է՝ նախ Պոքսրներուն չարժու

գործաւորներուն։ Պաշտօնական զեկոյց մը հրաւիրեց վարժարաններու տեսչութիւնները որ տարեկան արձակուրդները փութացնեն։ Հիւանդանոցներու մէջ գտնուող հիւանդներու ծնողքները պիտի չկրնան այցելութեան երթալ։ Ժամանակին սովորական ապահովագրութեան համար զանազան զրոյցներ կան. ոմանք կ'ըսեն թէ Եգիպտոսէն հոն տարուած ապրանքներէ առաջ եկած է. ոմանք ալ թէ քաղաքին այս կամ այն խանին մէջ գտնուած է հիւանդութեան բոյս։ Ճշմարտութիւնը սա է թէ առաջին անգամ բռնուած Հրեային բնակած տեղը ուրիշ վարակուող մը չէ եղած, թէեւ այդ թաղը բազմամարդ է։

ԱՖԻՈՆԸ —Իզմիրէն կը գրեն ուրբաթ օրուան թուականով. — «Ափիոնի գինեղուն անկումը զոր նախատեսած էի նամակներու մէջ, այս շաբթու նոր և խիստ զգալի յառաջիմութիւններ ըրաւ։ Լոնտոնի Ռ. Հ. Թոլ և Ը կերտութեան Իզմիրի ներկայացուցիչները Պ. Պ. Ալիֆէտ Ա. Թէօն և Ընկերութիւնը առաջին տեսակէն 60 կողով ափիոն գնեցին՝ չէքին 75 զրուշէն։ Գինեղուն այս անկումը որուն կը սպասէին բոլոր իրաւեղէ վաճառականները, ճշմարտութեան հաւատալ չուզողներուն համար միայն անակնկալ մը եղաւ։»

ՄԻՏԻԼԻՆԻ մէջ առեւտրական Սենեակ մը պիտի հաստատուի։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԼԻՒԻՐՆԵՐ. — Սամսունէն իբրեւ տեղական բերք Իզմիր զրկուած պիւրները տարբերուծուելով հաստատուեր է թէ հարիւրին 75 թեփ և հարիւրին մէկ կիլոթին կը պարունակեն, որով հարիւրին առողջութեան վնասակար են։ Իզտամ այս առթիւ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըստլով որ Սամսունի պիւրերը բնաւ բժշկական քննութեան չեն ենթարկուիր։

ՆԱԻԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ.—Ֆալոթա անուն անգլիական շոգենաւ մը Ափրիկեան Տրիպոլոյ մօտերը փոթորիկի բռնուելով ընկղմեր է։ Ուղեւորներէն քսան հոգի խեղդուեր և շոգենաւին բոլոր բեռները ընկղմեր են։

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ այն Ընկերութեան համար որ մայրաքաղաքիս սեղանաւորներէն Պ. Եվեէնիտէսի Նախաձեռնութեամբը պիտի կազմուի յիսուն միլիոնի Ֆր. դրամագլուխով, հեղինէ կառավարութեան կողմէ տարեկան մէկ միլիոն Ֆր.ի նպաստ մը պիտի յատկանայ։ Շուշեաները Ցուցատանէն դուրս գիծերու վրայ պիտի երթեւեկեն։

ՀՆԱԽՈՒԶՈՒԹԻՒՆ.— Բեդերպուրկէն քանի մը հնագէտներ՝ պատմութեան և բիզանդական ու սլաւական հնութեանց գիտուն՝ այս ամառ հնագիտական ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարեն Գոտովայի ու Մանսոդբրի նահանգներուն մէջ։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ մօտերը ասպատակող վեց աւազակներէն կուրբի Իսմայիլ ու որդին ձերբակալուեր են։

ՑՈՒՆԻՍԻ ՄԷՋ ՁԻՒՆ.—Տրապիզոնէն կը գրեն թէ վերջերս յորդառատ անձրեւներէն ողողումներ պատահեր են և Զիկնանի ու շրջակայ բարձր լեռներուն վրայ ձիւն տեղացեր է։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՈՒՍԱԿՆԵՐԸ — Օրէնքը կը տրամադրէ որ օսմ. դրշ կրող շոգենաւերը չեն կրնար օտար նամակատուներու պայուսակները փոխադրել։ Սակայն կ'ըսուի թէ Իզմիրի շոգենաւային Համիտիէ Ընկերութիւնը օրէնքին այդ տրամադրութիւնը անսատած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնարանը անոր նկատմամբ պէտք եղածը պիտի գործադրէ։

—Հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան և ճնշողներ կառավարութիւնը Ընկերութեան միջնէ կնքուած պայմանագրութիւնը՝ օսմ. թղթատարական պայուսակներու փոխադրութեանը մասին՝ բարձրագոյն հաւանութեան արժանացաւ։

ԶԻՀՆԻ ՓԱՇԱ, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, հիւանդ է։

ՄԱՆԱՄՈՒԷՐԻ Բէյլէբէ գաւառակին մէջ վերջերս սոսկալի ոճիր մը գործուեցաւ։ Դեր-գնդապետ Ահմէտ պէյի տունը ծառայող Բեաղիմ իր յոռի ընթացքին համար ճամբուած ըլլալով, անցեալները, կնոջ հագուստով ծպտեալ վիճակի մէջ Ահմէտ պէյի տունը մտեր և անոր 16 տարեկան Մուսթաֆա անուն զաւակը դաշոյնով սպաններ և հայրը ու մայրը որոնք իրենց զաւակը ազատելու կ'աշխատէին, վիրաւորեր է։ Բեաղիմ քիչ ետքը ձերբակալուեր է։

ԹԱԳՅԻՄԻ ՊԱՐՏԷԶԸ.—Վաղը, ուրբաթ, և յառաջիկայ չորեքշաբթի օրերը Թագսիմի պարտէզին մէջ երկու ներկայացում պիտի տրուի յոյն ըմբիշ Հաճօրուզի կողմէ։ Երեքշաբ 20 քիլօ ծանրութիւն ունեցող մուրճով մը գլխուն վրայ 250 քիլօ ծանրութեամբ քար կը կոտրէ, և իւրաքանչիւր ձեռքով կարող է մէյմէկ մարդ վեր վերցնել և երկար ատեն այնպէս բռնել։ Մուտքն է 5 զրուշ։ Տղոց մուտքը սովորական գիներով։ Թրամուէյի ընկերութեան Թագսիմի պարտէզին տոմսակներէն ներկայացողները պիտի վճարեն միայն Ա. կարգի տոմսակներու համար 3½ և Բ. կարգի համար 4 զրուշ։

ԹԷՔԻ ՊԱՇԻՒ ՊԱՐՏԷԶԸ.— Ինչպէս ծանուցած էինք, Թէքէ Պաշիի պարտէզը այս Իրիկուն արտասովոր հանդէս մը պիտի տայ, տղու պարգեւաւոր վազքերով։ Զրի Թոմպուլ մը որուն ամէն մարդ պիտի կրնայ մասնակցիլ և բազմաթիւ սիրբբռիզներ Թոմպոյի դրուած են շատ մը արժէքաւոր առարկաներ։

Սմառնայի Թատրոնը այս իրիկուն պիտի տայ Բլեռէթի 28 orերը (Les 28 jours de Clairette)։ Տիկին Պուրսէ՝ Բարիզի Ռըշէանու Թատրոնէն, պիտի կատարէ Քլէոբէթի դերը։

ԹԱՏՐՈՆ ՔՈՆՔՈՐԴԻԱ —Այս իրիկուն Ֆաուստ (Faust) մատնակոչ թեամբ Պ. Վանթուբէլիի։

Բարիզի առաջնակարգ դեղագործներէն Պ. Շաէն տեղեկացած ըլլալով թէ Ֆոսֆաթին անուամբ ապրանք մը կը գտնուի, պարտականութիւն կը զգայ ծանուցանել հասարակութեան և դեղագործներուն թէ, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ինչպէս նաեւ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անունները մի միայն իրեն սեպհականութիւններն են և թէ իրմէ զատ ոչ ոք իրաւունք ունի այս անունները գործածելու։

Թէ ՖՈՍՖԱԹԻՆ և թէ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անունները—որոնք Պ. Շաէէի գործատան յատկանիշներն են—ու անոնց սեպհականութեան իրաւունքը, ինչպէս ամէն երկրի նոյնպէս ալ օսմ. կայս. կառավարութեան կողմէ վաւերացուած ըլլալով, ամէն անոնք որ այս երկու անուններով իրենց ո և է ապրանքը քշել կ'ուզեն, կեղծարար պիտի նկատուին ու ըստ այնմ դատի պիտի ենթարկուին։ 3—5

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այս առաւօտ մեր առած տեղեկութեանց նայելով, Ս. Պատրիարք Հայրը որ քանի օրէ ի վեր ստամոքսի ծանր հիւանդութեամբ մը կը տառապէր, սկսած է բարւոքիլ։

—Ս. Հայրապետը՝ նկատելով որ էջմիածնայ ճնմարանին աշակերտներու թիւը բաւականէն աւելի է արդէն, որոշեր է առաջիկայ ուսումնական շրջանին համար այլ ևս նոր աշակերտներ չընդունիր։

—Հանգուցեալ Աշչեգեան արքեպիսկոպոսի քրոջ կողմէ Պատրիարքարանի դէմ բացուած ծանօթ 330 ոսկւոյ պահանջի դատը երեկ շարունակուեցաւ Հուգուգի Ա. դատարանին առջեւ։ Ինչպէս յայտնի է, նախորդ նիստը յետաձգուած էր Աշչեգեանի մէկ նամակին թարգմանութեան պատճառաւ։ Ահաւասիկ այդ նամակը.

«Մեծ. Տէր,

Ելմտից Տեսուչ Մեծ. Միհրան էֆ. Զօպանեան հաչիւ ունի մեր հետ իւր յատուկ մէկ ցուցակին համեմատ, որով կը պարտէր մեզ վճարել 8275 դահեկան։ Այս տարուոյ Մէնդեան ամսոյն վճարեց 30 ոսկի, տակաւին վճարելի կը մնայ 5035 դահեկան։ Կը խնդրեմ ազդարարեցէք իրեն որ բարեհաճի մաքրել այս հաչիւն։»

Նամակին վաւերական ըլլալը ստուգուելէ ետքը, հանգուցեալին քրոջ փաստաբանը թարգմանութեան մէջ գտնուող «յատուկ» բառին վրայ դիտողութիւն մը ընելով, որոշուեցաւ դատը յետաձգել ա ռաջիկայ յունիս 21ին, և եղած առարկութիւնը ճշդելու համար թարգմանութիւնը վերստին դրկել Նօտարութեան։

—Ուրբաթ թեամբ կը լսենք թէ Ազգ. Հիւանդանոցի յիմարաբոյժ Տ. Բ. Լուիսի Մոնէէրի՝ Վիեննայի հոգեկան ժամանակ և ջրաբանական Ընկերութեան օտար անդամ նշանակուեր է նոյն Ընկերութեան՝ տարեկան ժողովին մէջ, այն ուսումնասիրութեանց համար՝ զորս Տոքթէօրը այլ և այլ առիթներու մէջ հրատարակած է։ Ազգ. Հիւանդանոցին յիմարանոցի ճիւղին վրայ։ Կը շնորհաւորենք գիտնական Տոքթէօրը՝ այս պատուին համար՝ որուն բարձրութիւնը ա՛յն ատեն մարդ կրնայ զմբռնել երբ գիտնալու ըլլայ թէ վերոյիշեալ Ընկերութեան օտար անդամ ըլլալը ամէնէն դժուարին բաներէն մէկն է և թէ տասը տարիէ ի վեր ոչ ոք արժանացած է այդ պատուին։

—Այս առտուան Սուրհանդակ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կու տայ Մարգարեան Ծարութիւն էֆ.ի անձնասպանութեան վրայ։ «Հանգուցեալը 15 օրէ ի վեր մտային խանգարման թեթեւ նշաններ ցոյց տուած էր, և բժիշկներ պատուիրած էին իր պտրագաներուն՝ առանձին չթողուլ զինքը։ Արդարեւ նախընթաց երեկոյ Տիկին Գարամանեան իր Գանտիլիի բնակարանին մէջ մինչեւ գիշերուան ժամը 8 իր եղբօրը քով մնալէ յետոյ իր սենեակը գացած էր նիստելու համար։ Ահաւասիկ այդ միջոցին է որ Ծարութիւն էֆ. բէվոլվէրի հարուած մը ուղղելով իր գլխուն, վերջ կու տար կեանքին։ Թէ ինչ էր այս յուսահատ արարքին շարժառիթը, այս մասին այլ և այլ զրոյցներ կան։ Վեց ջին օրերս Մարգարեան էֆ.ի առողջական վիճակին մասին տեղեակ Տքդ. Սեղրոսեան և Տքդ. Գասթրօ, իրենց տեղեկագրին մէջ յայտարարած ըլլալով որ հանգուցեալը մտաւոր խանգարման նշաններ ցոյց տուած էր արդէն 10-15 օր առաջ, Ս. Պատրիարք Հայրը արտօնեց որ եկեղեցական արարողութեամբ թաղուի հանգուցեալը, բայց յուղարկաւորութեան հանդէս չկատարուի։ Հետեւաբար այսօր Գանտիլիի եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան աղօթքները կատարուելէ յետոյ, հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի Թաղին գերեզմանատան մէջ։»

—Կիրակնօրեայ մանկավարժական դասախօսութիւնները ըստ սովորականին տեղի պիտի ունենան առաջիկայ կիրակի՝ Բերայի Արկեստանոցի սրահին մէջ։ Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան պիտի խօսի Հոգեբանութեան վրայ և Պետրոս էֆ. Կարապետեան լեզուներու ուսուցման։ Ուսումնական Խորհուրդը՝ նկատելով որ անպատճառ որոշեալ ժամին ունկնդիր ընդունելու դրութիւնը պարզապէս անոնց թիւը միայն նուազեցուց, որոշեր է ունկնդիր ընդունիլ ամէն ժամու մէջ։

—Ուսումնական Խորհուրդը 13 յունիս թուականի հետեւեալ շրջաբերականը զրկած է մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն.—

«Ուսումն. Խորհուրդս մայրաքաղաքիս Պատ. Թաղական Խորհրդոյ ուշադրութիւնը հրաւիրելով նախնական կրթութեան կազմական կանոնագրի Իվ. Իվ. և Իթ. յօդուածոց վրայ, կը փութայ յայտարարել թէ այդ յօդուածոց առաջնոյն տրամադրութեան համաձայն՝ ազգային Տարրական Նախակրթարանց մէջ տարեկան հարցաքննութիւնը տեղի չպիտի ունենան, այլ միայն արձակուրդէն վերջ տարեմուտին, աշակերտը պիտի քննուի ի ձեռն տեսուչ-դասատարակին և ի ներկայութեան Ուսումնական Խորհրդոյ ներկայացուցչին, իրենց կարողութեան համեմատ բաշխուելու համար Տարրական Նախակրթարանի երեք դասընթացքներուն այլ և այլ բաժանմանց մէջ. և թէ՝ նոյնպէս Իվ. և Իթ. յօդուածոց տրամադրութեան համաձայն, Տարրական Նախակրթարաններու երկսեռ չրջանաւարտները իրենց վիայական քննութիւնները պարտին անցընել Խորհրդոյս կողմէ կարգեալ Քննիչ Ծանձնաժողովոյ առջեւ, որոյ վկայութեան համեմատ կը սահմանուի ապա իրենց վկայականները։ վաւերացեալ Ուսումն. Խորհուրդէն։

«Սոյն օրինակաւ տրամադրութիւններն յիշեցնելով մայրաքաղաքիս Պատ. Թաղական Խորհրդոյ, Ուսումնական Խորհուրդս կը հրաւիրէ զանոնք ըստ այնմ վարուիլ ի վերջ դպրոցական տարւոյն։»

—Թիֆլիսցի պատուաւոր վաճառական Գրիգոր Ծակրեան Պայտուրեանց յանձնառեր է այս տարուէ սկսեալ պատսպարել չքաւ որբեր Կարնոյ Կարմիր Վանքի որբանոցին մէջ։

—Պարտիզակէն Թղթակից մը կը գրէ մեզ յունիս 12 թուականով.—«Տեղւոյս Բարձր. վարժարանի ամաւերջի հանդէսները այս տարի կատարուեցան արտասովոր փայլով։ Շաբաթ երեկոյ, 12ին (Ը. Թ.) հանդիսարանը լեցուած էր արդէն ընտրեալ երկսեռ բազմութիւնով մը որուն մէջ մասնաւոր տեղ մը գրաւած էին գիւղիս կառավարական պաշտօնեաները։ Հանդէսը սկսաւ նուագով մը զոր կ'ուղղէին վարժարանին սաները առաջնորդութեամբը իրենց դասատուներէն Ծակրոս էֆ. Տօնալուեան։ Ատենախօսական մրցումի հանդէսն էր որ պիտի կատարուէր և ահա՛ չորս կարգերէ ընտրուած երեքական աշակերտներ կարգաւ սրակ կը մտնեն Արշակ էֆ. Եաղուպեանի առաջնորդութեամբ, բուռն ծափահարութեանց մէջտեղ։ Վարժարանին տնօրէնը Տր. Բ. Զէմպլերզ մի առ մի կանչեց մրցակից աշակերտները որոնց ամէնքն ալ մասնաւոր լաւ մը ունէին կարծես, խլելու ոյժուած մրցանակները և որոնք սակայն, անշուշտ չորս հոգիի բաժինը միայն պիտի ըլլային։ Հանդէսը վերջացաւ Հավիտիէ քայլերգով և Պատ. Ց. Կարապետեան աղօթքով։

Կրակի օր կէս օրէն երկու ժամ առաջ Պարտիզակցին դաքձեալ խռնուած էր միեւնոյն սրահին մէջ ուր վարժարանին արժանաւոր Տնօրէնը իր վերջին քարոզը պիտի խօսէր շրջանաւարտ կարգին։ Այս մասին սաչափ միայն պիտի ըսէի թէ արդարեւ չա՛տ նպաստակայարմար քարոզ մըն էր զոր խօսեցաւ վերոյիշեալ Տր. Բ Զէմպլերզ և փափաքելի է որ շրջանաւարտ պարոնները իրենց սիրեցեալ Տնօրէնին այդ վերջին խրատները յիշեն իրենց բոլոր ապագայ գործառնութեանց մէջ։

Այսօր, կէս օրէն երկու ժամ վերջ ընթացաւարտից հանդէսը տեղի պիտի ունենար։ Ժամանակէն առաջ գրաւուած էին բոլոր նստարանները։ Ներկայ էին Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայ Մկրտեան, Հայկաթոլիկ հասարակութեան առաջնորդ Ե. Սիրունեան, Տոքթ. Ս. էֆ. Ռափայէլեան, կառավարական ու թաղապետական ինչպէս նաև Հարք. Պարտուց պաշտօնեաները, Թաղ. Խորհրդոյ դեր-ատենապետը, տղդ. վարժարանին տնօրէն դասատուն և գիւղէն ու շրջականներէն հրաւիրեալներու և ոչ հրաւիրեալներու ստուար բազմութիւն մը։ Հանդիսասրահը զարդարուած էր ւաւուր պատշաճի։ Ժամանակը հասած էր և հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով զոր ունկնդրեցին բոլոր ներկաները յոտնկայս։ Այդ միջոցին շրջանաւարտ սաները առաջնորդութեամբ Ա. Տէր Ծակրեան էֆ.ի սրահէն ներս կը մտնէին և որոշնդոստ ծափահարութիւններով կ'ողջունուէին։ Ապա Տր. Զէմպլերզ հրաւիրեց կարգաւ. Խ «չատուր Զիլինկիրեան (Պանտրմացի) Միքայէլ Ռափայէլեան (Պոլսեցի) Զօրաբարէլ Գասապեան (Պարտիզակցի) Կարապետ Կէլիպօլեան (Պանտրմացի) և Ծակրոս Գէշէգեան (Պուլսացի) պարոնները որոնց առաջինն ու երրորդը հայերէն՝ երկրորդը գաղիերէն՝ չորրորդը անգլիերէն և հինգերորդը թուրքերէն լեզուաւ խօսեցան մէյ մէկ գողտրիկ ճառ այլ և այլ նիւթերու վրայ։ Ասոնցմէ զատ կային նաև հինգ հոգի որոնք ճառ խօսելու պատիրք չունենալն և որոնց երկուքը՝ Միհրան Կէվէկեան եւ Յովհաննէս Պէրպէրեան Պարտիզակցի են մէկը՝ Արշակ Գեաւլէեան Ատարազարցի է, միւսը՝ Մարտիրոս Այվազեան Կեսարացի է և վերջինը Նշան Փափազեան Օվանգգի է։ Ճառախօսութիւններէն ետքը Տնօրէնը համառօտ բայց իմաստալից ուղերձով մը բաշխեց վկայականները և ապա սկսաւ մրցանակներու բաշխումը հետեւեալ կարգով.—Ո անոդութեան համար՝ երկց կարգէն մրցանակ ստացան Մ. Աղինակեան և Ն. Տէր Կարապետեան, կրտսեր կարգէն՝ Ե. Մեսխեան և Ս. Զիլիրկիրեան, կրտսերագոյն կարգէն՝ Ն. Դերձակեան Հ. Կէօշիւպէշիլեան, Ռ. Զիլինկիրեան եւ Հ. Պալեան, Բ. Նախապատրաստական կարգէն՝ Լ. Ն զարէթեան, Ց. Ագարեան և Դ. Սերովբեան։ Վարժարանին բոլոր աշակերտներուն մէջ ուսանողութեան բարձրագոյն նիշը չհասած ըլլալով, Պ. Ե Մեսխեան ստացաւ երկրորդ մրցանակ մը ալ։ Վարժարանին բժիշկ-ուսուցիչ Տոքթ. Ց. Տէր Ստեփանի Նախաձեռնութեամբ հաստատուած հինգ օսմ. ոսկիի մրցանակ մըն ալ կայ զոր կը ստանայ երեցագոյն կարգին լաւագոյն յարդարողը։ Այդ կարգէն երկու աշակերտներ՝ պարոնայք Ցակ Բ Դաշշգեան և Միքայէլ Ռափայէլեան կարող և փստահելի քննիչներու կողմանէ հաւասար թիւ ստացած ըլլալով, գրական ռուէրը բաշխուեցաւ երկուքին հաւասարապէս։ Շատ անուշ տպաւորութիւն մը գործեց բոլոր ներկաներուն վրայ Պ. Մ. Ռափայէլեանի մէկ արարքը զոր կ'արժէ յիշատակել։ Ցիչեալ պարանը ընդունելէ վերջ իր մրցանակը չնորհակալութիւնով, յուզեալ շեշտերով վերադարձուց զայն դարձեալ Տնօրէնին և խնդրեց որպէս զի ընդունի զայն իրը չէշին նուէր մը և գործածէ ի նպաստ որբերուն։ Հուսկ ապա բաշխուեցան ատենախօսութեանց մրցանակները որոնց արժանացան կրտսեր կարգէն Ց. Դասապեան, կրտսերագոյն կարգէն՝ Ռ. Զիլինկիրեան, Բ. Նախապատրաստական կարգէն՝ Ց. Տէր Ղազարեան և Ա. Նախապատրաստական կարգէն Ս. Սալիեան։

Մրցանակաբաշխութիւններէն ետքը Տր. Բ. Զէմպլերզ հրաւիրեց կարգաւ Տ. Մկրտեան Հայրը, Հ. Եդուարդ Սիրունեանը և Տր. Սրմոն էֆ. Ռափայէլեանը և ըստ սովորութեան վարժարանին նախկին շրջանաւարտներէն Պ. Ս. Գրիգորեանը որոնց ամէնքն ալ պարագային յարմար իմաստալից ուղերձներով մեծ երջանկութիւն պատճառեցին թէ վարժարանին տնօրէնութեան, թէ շրջանաւարտ պարոններու և թէ ներկայ հանդիսականներուն։

Հանդէսը փակուեցաւ Տ. Մկրտիչ հոր «պանպանիչ»ով և հանդիսականները ցրուեցան ուրախ և գոհունակ սրտով։

—Ծարութիւն էֆ. Մարգարեանի յուղարկաւորութեան համար Ցակոբ էֆ Պապեան փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ ոսկի յանձնած է խմբագրութեանս Ազգ. Հիւանդանոցին համար։ Ցանձնեցինք Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԻԶ, 27 յունիս.— Այսօրուան տեղեկութիւնները կարելի է սապէս համառօտել.

Թագուէն կը հեռագրեն թէ Սէյմուր ծովակալին հետ հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած են և թէ ծովակալը հիմա Թիէն-Զինի շատ մօտ կը գտնուի։

Հիւսիսային կողմէն բազմաթիւ ռուս զինուորներ դէպ ի Բէքին կ'ուղղուին։

Պոքսըրները այրեցին բողոքական միսիոնարներու Վէյսիէնի հաստատութիւնը։

Ֆու-Զէուն Ֆրանսական միսիոնարական հաստատութեան կիները ու տղաքը Հոնկ-Քոնկ ուղեւորեցան։

Վերջին լուրերու նայելով Զինացիներուն չարժումը շատ մեծ է, մանաւանդ Քանթոնի կողմերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Զէ-Ֆուէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ եւրոպական հարիւր հազար զինուորներու պէտք կայ չինական չարժումը զսպելու համար։

Տէյլի Մէյլ Զէ Ֆուէն հեռագիր մը ստացած է թէ Թիէն-Զինի կռիւներուն մէջ Ռուսերը քանի մը թնդանօթներ կորսնցուցեր և չորս հարիւր չափ մեռեալ ու վիրաւոր ունեցեր են։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Ոսէր անկանոն պատերազմիկները անգլիական գիծերուն մէջ կը մտնեն և հաղորդակցութիւնները կը կտրեն։ Քանի մը մասնակի յաջողութիւններ ունեցան։ Կ'ըսուի թէ Պոթա զօրավարը դէպի Բրէթորիա կը քաշէ։ Տէվէթ զօրավարը միշտ կը նեղէ Անգլիացիները Օլանդի ամէն մասերուն մէջ։

ԲՐԷԹՈՐԻԱ. — Օտար տէրութեանց զինուորական կցորդները յունիս 26ին մեկնեցան Բրէթորիայէն։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 27 յունիս.—Լոնտոն և Բարիզ հասած հեռագիրները կը հաստատեն՝ Թիէն-Զինի պաշարումին վերջած և Բէքինի օտար դեսպաններուն մեկնած ըլլալու լուրը։

ՊԷՐԼԻՆ. — Վոլֆ գործակալութիւնը կը հրատարակէ Զէ-Ֆուի գերման հիւպատոսին մէկ հեռագիրը, այս առտու հասած, և ծանուցանող թէ Սէյմուր ծովակալը պաշարուած է Թիէն-Զինէն 14 քիլօմէթր անդին, մինչեւ հիմա ունեցած է 62 մեռեալ և 200 վիրաւոր։ Ծովակալին կացութիւնը տագնապալից է, և օգնութիւն կ'ուզէ։ Թիէն-Զինէն, յունիս 25ին, ռուս սպայի մը հրամանատարութեան տակ, երկու հազար զինուորներ, ծովակալին օգնութեան դացին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լոգիրները սա հեռագիրը կը հրատարակեն.—Սէյմուր ծովակալը յաջողեցաւ երկուշաբթի լուր զրկել թիէն Զին թէ այդ քաղաքէն ուժ մղոն հեռուն կը գտնուի և թէ երկու օրէն աւելի չի կրնար դիմանալ։ Ծովակալը ունեցած է 63 մեռեալ և 200 վիրաւոր։

ՈՒԱՇԻՆԿԻԷՆ. — Բէյմրվ ծովակալը այսօրուան թուականով կը հեռագրէ իր կառավարութեան թէ Բէքինի օտար դեսպանատանց պահպանութիւնը և օտար դեսպանները կը գտնուին Սէյմուր ծովակալին հետ որ Թիէն-Զինէն ուժ մղոն անդին ամրացած է։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Խաւիլոյ նոր նախարարապետ Պ. Սարաքօ երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարութիւն մը կարդաց որ շատ ծափահարուեցաւ։ Նախարարապետը հրաւիրեց ժողովը որ խաղաղ կերպով աշխատի յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի չչեղի խորհրդարանական կանոններէն։

ԽՏԻՎԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Խտիվը հոս հասաւ և պաշտօնապէս ընդունուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	32½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	35
Ամէնէն վար գին	»	24	31
Ռումէլի Երկթ. զոց.	Ֆր.	113	62
Ամէնէն բարձր գին	»	114	75
Ամէնէն վար գին	»	113	25

ԲԱՑՈՒՄ 15 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	24	33
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	113	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէյսի Ժէնէրալ Օթթմ.		2	34
Սօս. Օթ. Շանմ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	50
Դրամուէյ բաժնեթ.		6	45
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.		480	—
Քարտի Կ. Պոլսոյ		168	—
Թրանսվալ		80	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	05
» » » չէք	»	22	90
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	59
Վիիէննա չէք	Ֆլոր.	22	05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	06
Բօլ Լմբէրիալ	»	90	30
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	06
Մէճիտիէ	»	95	30
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 27 Յունիս

Ռանտ. Ռանթ 3 %		100	35
» » 3½ %		101	90
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	—
) զոց.	»	23	—
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	26	59
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	552	—
Օսմանիէ	»	424	—
Ռումէլի Երկաթուղի	»	115	50
Օսմ. Մարսիլիա	»	511	50
Ցսմ. Ռէժի	»	315	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %		481	50
Հուէտի Լիոնէ		1055	—
Իտալական Ռանթ	»	94	95
Սպանիական արտաքին	»	72	27
Եգիպտական իւնիֆիտ		—	—
Թրանսվալ	»	80	50
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	155
Դրամագեղջ	»	02	-

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Յունիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		100	81
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		—	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.		22	62
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. զոց.		22	62
Օսմանեան Պանքա		11	96
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		10	—
» Մ'օրօր		15	50
Պուլկարական 1888		83	—
Եգիպտական իւնիֆիտ		—	—
Տօմինիալ		103	50
Թրանսվալ		3	25
Այտրն երկաթուղի		9	—
Փոխառութիւն		25	322

ՊՐԻՒՍԷԼ, 27 Յունիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		22	75
Ռումէլիի երկաթուղի		112	75

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Յունիս

Ռուպլը	»	216	06
Ռումէլիի երկաթուղի	»	112	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	—

ՎԻԵՆՆԱ, 27 Յունիս

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	»	212	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	50
Ցսմ. Ռէժի	»	188	90

ԲԱԶԷ

Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ զգեստներու

Մահմուտ Փաշա, Ապուս Հէֆ. խան, թ. 5-6

Եղանակիս յարմար ֆրանսական եւ անգլիական զուտ բուրդ նորաձեւ յուխտաներէ պատրաստած է 10,000 ձեռք հագուստ հին գիներով, այժմեան յաւելեալ գիներէն 40 % աժան։

ԲԱԶԷՆ — Միակ վաճառատունն է որ Եւրոպայի գործարաններէն ուղղակի կը ստանայ իր կերպասները։

ԲԱԶԷՆ — Այն վաճառատունն է որ իր յանձնառութիւնները անձերի կը գործադրէ։

ԲԱԶԷՆ — Իր ծախած զգեստներու նորոգութիւնը ձրի կը կատարէ։

ԲԱԶԷՆ — Վերջապէս այնքան աժան կը ծախէ որ իր մրցակիցներուն մէջ ամէն մրցում կրնայ խելդել։

ԲԱԶԷՆ թուրքերէն անունը ՇԱՀԻՆ է, զգուշանալ այս անուան կեղծերէն։ 612

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԲԷՋՄԱՃՕՂԼՈՒԻ

Զալաթիա, Մէճիտէ Ալի Փաշա Խան Թիւ 15

Պ. Աղեքսանդր Բէջմաճօղլու որ երկար տարիներ Դահիրէի մէջ Բէջմաճօղլու և Ընկ. դրամատան տնօրէնութեան պաշտօնը կը վարէր, և յետոյ իր հաշուոյն կը գործէր նոյն հրապարակին վրայ, ուր նաեւ նորթ Պրիթիշ Լիվրբուլ և Կլոյտ ապահովագրական ընկերութեանց ներկայացուցիչն էր, անցեալ 1899 տարւոյ մայիս ամսէն ի վեր քաղաքս, Մէճիտէ Ալի Փաշա Խան, թիւ 15 կատարած է դրամատուն մը որ արտաքոյ կարգի նպաստաւոր պայմաններով բոլոր իր յանձնարարները կը գոհացնէ։

Աղեքսանդր Բէջմաճօղլուի դրամատունը իր սովորական գործառ

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 Ի'Ն

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագիները և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիր։—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Մ. Բ. ԼԷՕՆԱՌ, ընդհանուր գործակալ, Սուլթանջողլու խան, Կամուրջին մօտ, Գալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԼԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Առաջին առանձնաշնորհեալ Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՌՈՒՍԱՃՈՒՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասի, անշարժ ստացուածք, վաճառք, ևն. մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ։

Լաւ պայմաններ։—Շահաւոր ապահովագիններ։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ կեանք, խառն, որոշեալ ժամանակ, տղոց օժիտ և ծերութեան համար հասոյթ։ Առկախ թարիֆա մը անձնապանութեան, ժեռամարտի և ճամբորդութեան համար։

ԱՐԿԱՏՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատութեան ժամանակ եղած դժբաղդութեանց դէմ։ Ապահովագրութիւն ճամբորդներու համար, առնուած ապահովագինները ետ տրուելով կամ առանց ետ տրուելու։

ԱԶԱՏ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Առաջին կարգի երաշխաւորութիւններ խիստ մեծ Ընկերութեանց կրկին կրկին ապահովագրութեամբ։

Ընդհանուր գործակալութիւն բովանդակ Արեւելքի համար (Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Սուրիա)։

Ժ. Պ. ՔԱՍԱՐԷՅԹՕ

Կ. Պոլիս, Գալաթիա, Գաֆֆէեան խան, թիւ 6 9

Գլխաւոր գործակալութիւն,—Կ. Պոլիս, Սատըգիէ խան, Պահէք Գարու։

Ընկերութեան դրամատունն է

ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ 599

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոսին, նեխին փոխանակ մարսելոյն սնունդ մատակարարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, գժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, ևն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասու

և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕԹԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը դառնալով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 479 18—26

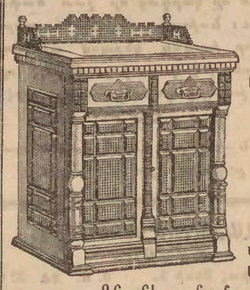

ՆԻՈՒ ՀՈՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆ

Որ կը մտցի միւս բոլոր կարի մեքենաներուն գործութեամբ տոկունութեամբ արագութեամբ թեթեւութեամբ աժանութեամբ

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ ՄԻԱՆԵԱՆ

Կեդրոնատեղիք, Սիրքէճի, Քէօրքիւլի խան, Թիւ 3 Մասնաճիւղ, Գալաթիա, Պէօյիւք Միլլէթ խան, 33

Դնողներու համար վճարման եւեքամեն տեսակ դիւրութիւններ 575

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Գալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

Վաճառատան մէջ ամէն տեսակ ակնարուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԻՆՄԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՅԱՆԱԿ։ Կակուղ և կարծր լաստիկ (քաուչուկ) առաքանելիներ, մանրագէտներ (միքրոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադիտ ապակիներ, նորատեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները շատ ժամանակ։ Ցանկանողք չատ գոհ պիտի մնան։

ՌԵՏԻՆԵՐ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խուզարացոյցներ, մանրագէտներ (միքրոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադիտ ապակիներ, նորատեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները շատ ժամանակ։ Ցանկանողք չատ գոհ պիտի մնան։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԻՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Յ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանենի գարեջրատան վերայի յարկը, ճիշդ Զըպուրեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն։ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ե. Դ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ (միայն եկէք or) ինչպէս նաեւ ամէն օր (միայն եկէք գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Դանոր —Գոլսոյ կողմը մանանահիւղ ԶՈՒՆԻՆԻՆ !! 197

Լ'ԱՆՔՈՒԸ

ԲՐԷՏԷԼԻՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱԽԻՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եկամտաբերութեան գումար	1871ԷՆ մինչեւ 1897 վճարուած գումար
147 միլիոն.	289 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էմանն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Թեոդոսի Հօեոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հօեոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » »
» Անթաուան Բրօքէր ա'Օսթէն.

Թէոտոր Բոնդէն

Ժան աը Վէնենկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻՐԻՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՅՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Մարաֆիօղլուի տուն։

ԲՐԷՏԷԼԻՒ ՀԱՄԱՐ 202

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷՐ

ԸՆԴՀԷԼ Հէլի, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ապպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կոզօ	1011	Մամօ	724	Բօգարիօ	186
Ալէքիօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գոբսօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մէրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինաու	3720	Միլլօ	1057	Սէէրօ	1200
Պորտոտինօ	1264	Տուրօ	2833	Հօրատիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տարօ	1713	Հուսվէր	595	Մուրլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պրիֆալօ	4431	Էպօ	2404	Իտանօ	5541	Սոիօ	4100	Թուլէտօ	1470
Դէլլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Սօնմարիօ	4036	Թորբրտօ	487
Գարիբալտի	1837	Էրազօ	1841	Ռէլեօ	1058	Սրլատնօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Ֆօլգիսօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասսօ	1914
Գազօ	1094	Ֆրինատ	1828	Ֆօլլօ	1700	Բօյօ	510	Վօյօ	1289
Գիրլանդա	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բիանկօ	2220	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանդօ	2272	Բրնատտօ	1663	Եէտտօ	1850
Գլիսօ	2691	Կալլիէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Բօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլորատտօ	4235	Կիսանօ	1243	Լօրենցօ	3191	Բոմէօ	1789		

Գլիսօ չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ Իակօ չոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 22ին և յուլիս 5ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆԴ ՐԻԶՕ

Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Գալաթիա 377

ՅՐԵՏ. ԼԷՕԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէվէր-ալ և Աշէ-ալէց ԺԷԼ բանալ լեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիրգորիան	10500	Ֆլավիան
ռամէնեան	10500	Էմիրշիրն
Քէսարիան	10500	Սրբ.ընն
Լանքասարիան	9000	Ալիէրյան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Գոլտվպիան	8000	Ֆէնիան
Ձորձիան	8000	Վնտալուզիան
Գոսպոտնիան	8000	Ալպաշիրն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինեսօ
Վավսնիան	3700	Օրէգոն
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի ապրանքն ապրելու փոխադրելու կամ լաթիոյ մաքսատունն հանելու համար բենց հրահանգը ղրկել չոգենաւին մեկնումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմեցէք առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆՍ

Գալաթիա, քարափին վրայ հին տեղը մաքսատան

600

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթաւան երթեւեկութիւնք

Հ. 13/26 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 14 27 Իզմիր, Բիրէ, Ալեքսանդրիա 10ին միջօրէին առաջ (հարաւային լով Ալեքսանդրիա, Բուրգ-Սաիտ Ֆիս, Պէրութ եւ Բէյրութ)։
Ե. 15/28 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէին
Ե. 15/28 Ինէպոլու, Մինոպ, Սամսուն, Սամ Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Ջուռ ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր 16/29 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԻ

Ուր ոտքը եկիր՝ անդամ կը բանի Լիվերբուլ

Աշէ-ալէց ԺԷԼ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Ուսկրիա	7718	Գոռնիա
Էդրուրիա	7718	Սամարիա
Սէրվիա	7391	Մարանոն
Ուրտոնիա	7268	Ադրիս
Բաղտնիա	5587	Սարակոսա
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա
Կալիա	4809	Բալտիրա
Սիբիրա	4357	Թրինիտատ
Սլէբրա	2113	Մարոգգо
Բէտարա	1876	Քամբանիա
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա
Գաղալոնիա	4845	

Սամարիա չոգենաւը, նաւապետ Ֆ. Գ. Գրանտ, ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլ պիտի հասնի յուլիս 6ին։

Դիմել առ ՇՈՒԼ եւ ՍԻՆԳԷՐ Joly et Seager

Մէյմանէֆլի խան, թիւ 6, 7, 8, Գալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(39)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Ռ.

ԿՆՈՍՏԻՊԵԱՆՑ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ ԽԱՉԸ

12

«Զեռքի մը ձեւն ունի» ըսի երազուն և այն ատեն աչքիս առջեւ եկաւ Ուինիֆրէտի պատկերն որ գերեզմանատան մէջ կ'երգէր, և մտածեցի ցոյց կու տար ճիշտ այս տեսակ ոսկեղենիկ ամով մը. յետոյ իմ դէմս պատկերացաւ Թոմ Վինը որ եկեղեցւոյն արտաքին դռնէն ներս կը յառաջանար դէպ ի մեզ երերալով, և յետոյ միտքը եկաւ ամէն ինչ որ առնչութիւն ունէր անոր և Ուինիին հետ,—ամէն ինչ՝ նոյն իսկ այն վերջին բառերը զոր խօսած էի մօրս, Ուինիֆրէտի վրայով, տակաւին ինքզինքս չկորսնցուցած։ Բայց ինչ որ եղէ գլխուս, — ինչ որ անյապաղ հասկնալու համար կը հալէի հիմա, սա էր թէ ո՞րչափ ատեն անցած էր անկէ ի վեր։

—Մայր, գոչեցի, երբ սենեակէն ներս մտաւ, «գայլի՞ր։»

—Այո՛, ըսաւ, նստելով անկողնիս քով և նշան ընելով հիւանդապահին որ դուրս ելնէ։

—Ժամանակին հասա՞ր, մայր։

—Ժամանակէն ալ առաջ. ըսաւ։ Ընելիք բան մը չկար. եւ սակայն գաղափար մը կաղմեցի թէ քու արտակարգ ու սոսկալի պատմութիւնդ ճշմարիտ է եղեր, և ոչ տենդի երազ մը։ Գիրեգմանը պըղծուեր է։

—Բայց մայր, խոստացածիդ պէս ծովեզերք գայլի՞ր, և ջուրերուն քաշուելուն սպասեցի՞ր։

—Այո,

—Ու գտա՞ր...

—Բան մը չգտայ. դիակ չկար մէջտեղ.

—Յաջորդ օրն ալ գացի՞ր

—Գացի.

—Եւ գտա՞ր...

—Ոչինչ։

—Բայց քանի՞ օր անցաւ մայր։ Քանի՞ օր այս տեղ պառկած եմ։

—Եօթն օր։

—Եւ բնաւ նշան մը... դիակի հետք մը չտեսնուեցաւ։

—Բնաւ։ Թշուառականը առ յաւէտ թաղուած պէտք է ըլլայ ինկած ժայռին մեծ կտորին տակ։ Այլ ևս չգացի։

—Ո՛չ, մայր. ամէն օր գացած ըլլալու էիր։ Մտածէ զարհուրելի վտանգին վրայ, մայր։ Ճիշդ այն օրն որ այցելութիւնները դադրեցուցիր, մարմինը կրնար հոնանքէն ետ մղուիլ և Ուինիֆրէտս կրնար հոն գացած և զայն տեսած ըլլալ։

Սոսկալի էր պատկերը։ Կանգիկ վրայ ինկայ ուժասպառ. բայց նորէն ինքզինքս գտայ քիչ մը աւելի հանդարտ վիճակի մէջ։ Երբ մայրս սենեակս վերադարձաւ, խնդրեցի ձեռք առի խնդիրը։ Զինքը դառնապէս մեղադրեցի՝ ամէն օր գացած չըլլալուն համար։ Իմ ստգտանքներուս մտիկ ըրաւ կատարեալ հանդարտութեամբ։

—Անօգուտ էր ամէն օր կրկնել այս այցելութիւնները. ըսաւ. և այնպէս կը նկատեմ թէ պայմանադրութեան մէջ եմ բաժինս լիովին կատարած եմ։ Կ'սպասեմ որ դուն ալ քուկդ կատարես։

Լուռ մնացի, մահացու պայքարի մը պատրաստուելով աշխարհի վրայ այն միակ էակին հետ որմէ իրօք կը վախնայի։

—Լիովին պահեցի իմ խոստումս, ըսաւ. և քեզի համար՝ քու հօրդ յիշատակին հանդէպ ունեցած պարտականութեանս ներքեւէն աւելին ըրի։

—Բայց, մա՛յր, բոլոր խոստումդ չկատարեցիր։ Ուինիֆրէտին դայն գտնելու վտանգին առաջքը չառիր։ Տակաւին կրնայ ըլլալ որ գտնէ զայն։

—Ատիկա հաւանական չէ հիմա։ Պայմանադրութեան մէջ ես իմ բաժինս կատարեցի և կ'սպասեմ որ դուն ալ քուկդ կատարես։

—Ամէն միջոցներն ի գործ չդրիր ապատելու իմ Ուինիֆրէտս մահէն աւելի սոսկալի բանէ մը՝ խելագարութենէ։ Ամէն միջոց ձեռք չառիր ազատելու համար զիս անձնասպան կամ որտաբեկ ըլլալէ։ Պայմանադրութիւնը ջնջուած է։ Եթէ խոստումս չկրցայ պահել, յանցանքը քովիդ է։ Մայր, ըսի, մոլեգին, այս տեսակ պայմանի մը մէջ ամենափոքր տառն անդամ յարգուելու է։

—Խեղճուկ պատրուակ՝ անարժան քու ցեղիդ. պատասխանեց մայրս հանդարտութեամբ, այլ իր այն մէկ նայուածքովը որ սովորաբար կը զարհուրեցնէր զիս երբեմն։

—Ոչ, ոչ, մայր. խոստումդ բառ առ բառ չկատարեցիր, ու ես ազատ եմ հիմա։ Ուինիֆրէտը փրկելու համար ամէնէն զօրաւոր և լաւագոյն միջոցները ձեռք չառիր։ Քու պայմանդ էր խնայել իրեն այն վտանգը որու մասին խօսեցայ քեզի։ Եւ մա՛յր, մայր, մտիկ ըրէ ինձի, գոչեցի մոլեգին յուզմամբ, «կեանքիս ամէնէն մութ վայրկեանն, երբ ընկճուած և անօգնական էի, անգութ եղար հպարտութեան պէս։ Ինձի նայէ, մա՛յր, Ուինիֆրէտ իմ պիտի ըլլայ։ Ո՛ և է Օլուինի չէ մնացեր արգելք ըլլալ այս բանին։ Անիկա իմս պիտի ըլլայ։ Նորէն կ'ըսեմ, իմս պիտի ըլլայ ան։

—Աղջիկն այն մարդուն որ պղծեց ամուսինս դերեզմանը.

—Ինչպէս և իմ հօրս։ Այդ մարդուն աղջիկը իմ կինս պիտի ըլլայ, ըսի, նստելով անկողնին մէջ ու նայելով այն փայլուն ու հպարտ աչքերուն որ կրնային լացնել և ընկճել ուրիշ ամէն աչքեր։

—Անիծուած քու հօրմէդ, և անիծուած Աստուծմէ...

—Այդ անէծքը—վասն զի ի՛նչ արժէք կրնայ ունենալ—իմ գլխուս թող գայ։ Թող իմս ըլլայ այդ անէծքը։ Մինչև իսկ՝ եթէ հաւատայի «անապատ տեղերու» համար եղած սպառնալիքին, կ'ո՛ւզէի ես հոն ըլլալ։ Եթէ տիպուէր ան դուռնէ դուռ հաց մուրալ բակոտն, ապահով եղիր մայր, թէ Օլուին մը պիտի ուզէր մախաղ մը ձեռքը առնել, պիտի ուզէր լքանել բովանդակ Օլուինի ցեղը, անոնց դիրքը, անոնց դրամն ու անոնց ապուշ և ռամիկ բրիտանական հպարտութիւնը՝ մուրացիկին քովէն երթալու համար։

Մօրս դէմքին արտայայտութիւնը պիտի կրնար սոսկացնել շատ մարդիկ։ Զիս ալ պիտի սոսկացնէր երբեմն, բայց այն մոլեգին վիճակին մէջ ուր կը գտնուէի հիմա ոչինչ կրնար յաղթահարել ինձ։

—Այլ պէտք չի կայ, մայր, քու ծառայութեանց, ըսի. Վինի դիակը կրնար երեւան ելած ըլլալ ջուրերու քաշուելուն, և քու պայմանդ էր հոն գտնուիլ հսկելու համար. բայց հիմա խիստ հաւանօրէն ծածկուած է ան, ոչ թէ այն երբուն վիպատակներուն տակ՝ ինչպէս կը վախնայ մեծ հողակոյտին տակ,—ծածկուած է։

—Բայց դուն կը մոռնաս, ըսաւ մայրս թէ հմայեկը պէտք էր գտնուիլ։

—Մայր, ըսի իրեն և իր պատասխանութեանց վրայ տարօրինակ անկարելութեամբ մը, գիտեմ թէ ինչ ըսիր զեն քու խօսքերդ, — թէ Ուինիֆրէտակաւին վտանգէ դուրս չէ։ Անկարելի է որ հրեան կրնան յայտնուիլ։

—Այդ աղջկան չարիք մը հասցնելու փափաք չունիմ։ Հէնրի։ Դուն չես կրնար զիս։

—Ուրեմն, մայր, պէտք չէ որ ես չխախտիմք այս խնդրոյն մէջ։ Դուն Օլուինի մը խօսքին վստահիր։ Ինձ համար՝ ինչպէս և մեր մէջ ապրելու համար՝ Օլուինի մը խօսքը կու տամ։ Ես Օլուինի մը խօսքը կու տամ՝ թէ պիտի սպանեմ այն մարդը որ գիտցաւ ելլէ դիակը։ Հոգ չէմ ըներ թէ քու պատասխանատու մէկ գործակատարդ ալ ան։ Պիտի սպանեմ զայն։ Ես արիւնը պիտի ըլլայ այն կեղտոտ վրայ, որ գիտութեամբ կը դրդէ մեռնելու։

Թարգմ ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՅԱՆ

(Շարունակելի)